SZER/TÁR KIÁLLÍTÁS – A PREVENCIÓ, AMI RÓLAD SZÓL

TÓTH ENIKŐ

Júniusban a Drogkutató Intézet munkatársaival Nagykanizsára látogattunk Nyakó Melindához, akivel korábban videós interjúsorozatot készítettünk. A videók megtekinthetők Youtube-csatornánkon (URL1). Melinda egy olyan sokoldalú prevenciós szakember, hogy végzettségeit és tevékenységeit felsorolni is nehéz. Pszichológus, addiktológiai konzultáns, képi-kifejezés pszichológiai szakértő, szaktanácsadó és szexuálterapeuta. Megszerzett tudását és hozzá társuló kreativitását minden nap kamatoztatja, sokak épülésére.

Szer/tár nevű kiállítása rendhagyó, élményalapú módszert kínál a fiatalok drogprevenciójához. A célcsoportot jellemzően a hatodik, hetedik és nyolcadik osztályos, illetve középiskolai diákok alkotják, de mindenképpen ajánlott ellátogatni ide pedagógusoknak, hozzátartozóknak és a szociális szféra szakembereinek.

A Szer/tár lényegében egy „szerhasználati szimulátor”, mely az egyén személyiségének fejlődésébe illeszti a szerhasználatot, így bemutatva a függőség következtében történő személyiségváltozást, valamint a közösségi kapcsolati, családi és párkapcsolati viszonyok alakulását.

Ahogy belépünk a nagykanizsai, Kálvin tér 5. szám alatt található Halis István Városi Könyvtár 80 nm2-es interaktív kiállításának első szobájába, egy átlagos élet hétköznapi tárgyait láthatjuk magunk körül, melynek fókuszában a család

áll, mellette pedig megjelennek az egyén egyéb életterületei, az iskola, a sport és a szórakozás is. Mindezek még teljes, komplett egységet és nyugalmat, statikusságot árasztanak, akár egy idilli kisgyermekkor. Továbblépve a következő helyiségbe már megindul egy változás, lazább kötelékeket láthatunk megjelenítve, akárcsak kamaszkorban a család szerepe háttérbe szorul – esetleg szétesik, előtérbe kerülnek az egyéb színterek, tevékenységek. A falra festve láthatjuk, hogy a szavak is megváltoztak: a tanulásból tan-szer, a sportból sport-szer, a szórakozásból, intim kapcsolatokból óv-szer lett. A kiállítás darabjai olyan dilemmákat idéznek, mint a személyiség felépítése, lerombolása, a környezet alakítására való képesség és annak visszahatása az egyén életére. Jól megjelenik, hogy a döntések nagy része a kamasz kezébe kerül, aki ezáltal egyre nagyobb mértékben válik felelőssé saját sorsa alakulásáért is.

A harmadik terem már egyértelműen a szerek hatásával foglalkozik. A kezdeti pozitív szerhasználati élményekre, majd a világ lassú beszűkülésére, elszürkülésére utaló, néhol sokkoló tárgyakkal és képekkel találkozhatunk. A falon már csak „magányos” –szer feliratok olvashatók, minden előtag elveszett előlük (pl. tan-szer, sport-szer). Ebben a szobában a kezdeti csevej, a pozitív emlékek felidézése már elnémul, a résztvevők arca is megkomolyodik. Ebből a teremből - az eddigiekkel ellentétben - a következőbe egy bezárt ajtó vezet át. Innentől a látogatók csak egyesével haladhatnak tovább. Az üzenet a „magány”. Ide belépve kapunk egy feladatot, keressünk egy képernyőt és nézzük meg a videót. A szoba teljesen sötét, a padlótól kétarasznyira található lyukon keresztül, a földön térdelve hajtjuk végre az instrukciót, amiben az az érdekes, hogy itt mást nem is lehet csinálni, szét se néz az ember, csak letérdel és „megadja magát”, mint ahogy a képzeletbeli szerhasználót sem érdekel már más, csak hogy megszerezze a következő adagot. Élettere teljesen beszűkül és lényegtelenné válik.

Az ötödik terem, a lét. Az ajtó felett kis lámpa jelzi, hogy be lehet lépni. Itt pár percig mindenki egyedül marad és

lehetősége van egy teljesen sötét, lejtő padlójú szobában elgondolkodni az eddig látottakon és az ezután következő állomáson. Itt valóban érezni lehet azt a légüres teret, amibe a függők belekerülnek, feladva mindent és eltávolodva mindenkitől.

Az utolsó szobába lépve bizonytalan a talaj és minden vakítóan fehér és világos. Egy kórterem van berendezve. Az előző termek sötétsége után nagy a kontraszt. Itt van egy szék, amin megpihenve elindulhat egy feldolgozó folyamat. Még mindig a szerhasználó „fejében" és érzéseiben vagyunk, szinte lehetetlen elvonatkoztatni tőle. Ha felkészültünk, akkor a kijáraton átlépve újra a valóságba csöppenünk. Az ajtóval szemben egy egészalakos tükör áll, ami mellett a tárlatvezető vár minket és kéri, hogy pár másodpercig csak figyeljük magunkat. Hatásos módszer ez arra, hogy a jelenbe érkezzünk és ha az egész folyamatot sikerült átélnünk, akkor egyfajta hála jelenik meg az emberben, hogy minden, amit látott, az nem az ő személyes valósága.

Miután az egész csoport végigért a kiállításon, egy megbeszélés, lezárás következik, ahol lehetősége van a résztvevőknek kibeszélni az egyénileg átélteket. Az irányított beszélgetést követően a résztvevőknek lehetőségük van rajzok készítésére, vagy a felmerülő kérdések megbeszélésére. A zárás vége pedig egy gyertyagyújtás a szerhasználat áldozataiért, azokért, akik nem tudtak kikerülni a függőség sötétjéből.

A Szer/tár egy szakmailag átgondolt, ugyanakkor folyamatos fejlődésre és megújulásra képes prevenciós módszer, melynek célja a szerhasználattal, a viselkedési függőségekkel, a kockázati magatartással, az ezekhez kapcsolódó családon belüli diszfunkciókkal kapcsolatos veszélyeztetettség tudatosítása, informálás. Melinda és munkatársai a foglalkozások alkalmával folyamatosan szem előtt tartják azon kompetenciák fejlesztését, amelyek a szer kipróbálást gátolják, az egyéni döntéshozó képességet és a kockázati magatartások

elkerülését segítik. „A Szer/tár nem a klasszikus értelemben vett ismeretet átadó tevékenység, hanem gondolkodást és szemléletmódot közvetít, a függőséggel kapcsolatos meglévő és felmerült gondolatok tovább gondolását, a gondolatok tisztázását segíti, szembesít.”

A Szer/tár részletes leírása, illetve korábbi kiállítások képei a www.szer-tar.hu oldalon találhatóak. A kiállítás megtekintése ingyenes.

Internetes forrás

URL1: https://www.youtube.com/watch?v=kTHVyeIcbkQ